

Színház- művészeti vita

Az NDK színházművészeti napok során hazánkban bemutatásra került darabok előadásairól szakmai vitái tartottak csütörtökön Budapesten, a Fészek Művészklubban, a Magyar Színházművészeti Szövetség rendezésében.

A vitaindítót dr. Székely György színháztörténész tartotta. (MTI)

Önálló TIT-szervezetek alakulnak

Közgyűlés Mórahalmon

Lehet-e kívülről vagy felülről ismeretterjesztést szervezni? Régóta aktuális kérdés ez a közművelődés szakemberei körében, és a válasz rá mindig ez: keresni kell a lehetőségeket, hogy az döntően előadások tematikája fölött, aki egy-egy csoport művelődési igényét közelről és legjobban ismeri; aki az igényeket össze tudja vetni

mindazzal, amit a társadalom és a gazdálkodás elvár ezektől a csoportoktól, és akinek szervező szavára leginkább hallgatnak az emberek. Bár a szegedi járásban az ismeretterjesztés számszerű adatai mindig többet mondtak, mint az ország más vidékein, természetes igény, hogy itt is keressék a továbblépés módjait.

Az ismeretterjesztő társulat járási elnöksége által irányított TIT-csoport minden községben működött eddig is, de az irányító és a végrehajtó közötti kapcsolat a sajátos adottságok miatt nem mindenütt volt teljes. Ásotthalom, Mórahalom, Kistelek és Sándorfalva értelmiségi dolgozói a községi párt-szervezet és a községi tanács támogatását élvezve elhatározták, hogy a négy községben önálló TIT-szervezetet hoznak létre.

Már az előkészítés időszakában kiderült Mórahalmon, hogy az eddig többnyire a pedagógusok által vállalt ismeretterjesztő tevékenységbe szívesen bekapcsolódik egy-egy agronómus, üzembgazdász, orvos, állatorvos, jogász, pártmunkás, tanácsi dolgozó vagy szövetkezeti tisztviselő is. A tegnapi este tartott közgyűlésen 31 taggal alakult meg a mórahalmi TIT-szervezet. Elnökké Murányi Györgyöt, a nagyközvég tanácselnökét, titkárrá pedig Szabó Vilmost, a művelődési ház igazgatóját választották meg. Az ismeretterjesztés megyei és járási vezetőinek társaságában részt vett a közgyűlésen dr. Vonsik Gyula, a TIT főtitkára, dr. Tamasi Mihály, a megyei pártbizottság osztályvezetője és Jáhni László, a járási pártbizottság első titkára is.

Argentín ifjúsági küldöttség megyénkben

A KISZ Központi Bizottságának meghívására Magyarországon tartózkodó argentin ifjúsági küldöttség két napra megyénkbe látogatott. Szerdán délelőtt a KISZ Csongrád megyei bizottságán Bódi György, a megyei bizottság első titkára fogadta Ruben Dominguez, az Argentin Kommunista Ifjúsági Szövetség intéző bizottságának tagját, Luis Menuccit, a Radikális Ifjúsági Szövetség nemzeti titkárságának tagját, Jorge Naráit, a Peronista Elkötelezettségű Ifjúsági Mozgalom képviselőjét Alejandro Lombant, a Forradalmi Keresztény Ifju-

ság főtitkárát, Juan Carlos Alenadrót, a Népi Keresztény Ifjúság képviselőjét, José Carlos Diaz, az Atmeneti Ifjúsági Mozgalom titkárát, és tájékoztatta őket Csongrád megyéről, valamint a megye ifjúsági mozgalmaról, Délután a Hódmezővásárhelyi Állami Gazdaságba látogattak a vendégek, este pedig az Ifjúsági Házban városi helyi fiatalokkal találkoztak.

Az argentin ifjúsági küldöttség tegnap, csütörtökön délelőtt felkereste a Pamutnyomóipari Vállalat szegedi textilművét, majd a kora délutáni órákban visszautazott Budapestre.

Tiszatáj Szegedi folyóiratok

Németh László kiadatlan frásaival nem először találkozunk a Tiszatáj lapjain az olvasó. A decemberi számban a nagy író Olvasónaplójának egyik 1961-ben írt része jelent meg. Az Erzsébet-kori drámák című írás Németh fordítói műhelyének, valamint a Shakespeare-krinid angol irodalom megismerése szempontjából egyaránt fontos. A romániai magyar irodalmi „nagy öregének”, Balogh Edgárnak készülő emlékiratából már 1974 tavaszán olvasható volt egy részlet a Tiszatájban. Most újabb, az író szellemi-politikai arculatának megrajzolásához is segítséget nyújtó fejezet látott napvilágot „Mindinkább egyedül?” címmel. Balogh Edgár a 30-as évek második felében a Brassói Lapokban (A Dunamedence szellemi élete című rovatában) olyan cikkeket írt, melyek a kelet-európai antifasiszta ellenállás (egy szláv-román-magyar összefogás) érdekében „a Dunavölgyébe behatolt imperializmus megosztó politikája” ellen buzdítottak.

Annus József drámai feszültségű elbeszélése (A cimbor) mellett Pataki Edit két kismovellája képviseli még a prózát a Tiszatájban. Takács Imre, Sárándi József, Petri Csatió Ferenc és Téglásy Imre költeményein kívül úgynevezett „hosszúversek” (Szepesti Attila, Dobai Péter, Várkonyi Anikó és Tamás Menyhért művei) olvashatók a folyóirat szépirodalmi anyagában.

Az Örökség rovat a klasszikus magyar irodalom két nagy alkotójára, Vörösmarty Mihályra és Kemény Zsigmondra emlékezik. A Szózat költője 175 éve született, s

egyik legjelentősebb műve, a Zalán futása 150 évvel ezelőtt jelent meg. Horváth Károly tanulmánya (Az eszmei egyetemesség és a képalakítás kapcsolata Vörösmarty Mihály költészetében) — a Zalán futása „mögöttes mondanivalóját” vizsgálva — a nemzeti és az egyetemes emberi összekapcsolódására mutat rá. Vagyis: a mű nemzetbrazító funkciója az történetfilozófia és a „szimbólumrendszerben megjelenő kozmikus természetszemlélet” társul. Csetri Lajos a magyar gondolati líra egyik legnagyobb esztétikai értékű művét, Vörösmarty Az emberek című költeményét elemzi. — A másik irodalmi évforduló Kemény Zsigmond nevéhez kapcsolódik. A Zord idő, A rajongók és sok más a XIX. századi magyar próza legjobb teljesítményeit jelentő művek alkotója 100 évvel ezelőtt, 1875. december 22-én halt meg. Tóth Gyula írása (Kemény Zsigmond reformizmusa 1843-ban) — a Kortársak és ellenszereit elemmezve — Kemény művében „a korabeli magyar progresszió egyik lehetséges irányát” jelöli meg.

A Kelet-európai Nézőben két olyan cikk is olvasható, amely a folyóirat májusban induló sorozatának darabja. Eddig a magyar irodalom lengyelországi, szlovákiai és romániai fogadtatását ismertető írás jelent meg. Most Balla Gyula és Varga Csaba tanulmánya folytatja a sort. (Magyar irodalom ukránul. Magyar irodalom bolgár nyelven) Kovács István Jerzy Robert Nowak Magyarországról szóló könyvének lengyelországi visszhangjáról ír.

A Kritika rovatban Vörös László Fejes Endre, Nacsády József Mocsár Gábor legújabb könyvét bírálja. Grezsa Ferenc pedig a Feljegyzések és levelek a Nyugat-ról című dokumentumkötetet értékeli. Recenzió jelent meg Bálint Tibor, Nemeskürty István, Gál Sándor, Györffi Kálmán, Péntek Imre műveiről és — többek között — két érdekes történelmi kiadványról (Mésáros Sándor: A Tanácsköztársaság és a vajdaságiak, Lagzi István: Lengyel menekültek Zala megyében a második világháború idején).

Nikolényi István Vaszy Viktorral készített interjúja (Pél évszázad a zenében) mellett László Gyula Három emlék című írását találjuk a Művészet rovatban. — A 75 éves Fény Géza (a Tiszatájnak is gyakori szerzőjé) köszönti még a decemberi szám, melyet Hézsó Ferenc Ének a szerszámokhoz című rajzsorozata illusztrál.

Legenda a nyúlpaprikásról

Tersánszky Józsi Jenő kisregényéből írta Kabay Barna és Gyöngyössi Imre. Rendezte: Kabay Barna. Operatőr: Illés György. Zene: Jeney Zoltán. Szereplők: Wojciech Siemion (magyar hangja Kállay Ferenc), Garas Dezső, Halász Judit, Monori Lili, Szirtes Ádám, Harkányi Endre, Pongrácz Imre.

Őszintén szólva valamely kisvendéglőben szívesebben néztem volna, mert a filmkockákon nagy műgonddal vitt-hordozott nyúlpaprikásról a nyúl is összefut az ember szájában. A moziban viszont unalmas ez a legenda. Tersánszky Józsi Jenő majd negyven éve írt kisregényéből egy megélt falusi környezetet olyan aprólékosan részletező, hidegen naturalisztikus idillekben születik újja, hogy a néző belefásul. A történet jöszereivel leírhatatlan, hiszen valójában nem történik semmi, ott végződik, ahol elkezdődik.

S ha nincs Illés György szép felvételekkel szénaiállatú, a falusi teletet érzékletesen megörökítő kamerája, valóban alig lehetne érteni, mi ragadta meg Kabay Barna fantáziáját — éppen a bemutatkozó, első játékfilmjében. Ha csak nem Tersánszky finom jelképrendszere, amivel Gazsinak, a falu bolondjának megzavart lelkét a vadászaton üzőti nyulak kiszolgáltatottságára, védtelenségére rajzolta rá. A lengyel vendégművész Wojciech Siemion rokonszenves buzgalommal ölti magára Gazsi rongyait, de látnivalóan kevés meggyőződéssel. Ezért aztán buzgalma kimerül a különféle állatok, nyulak, disznók, kutyák, szarvasok simogatásában, becézgetésében, s időnként olyan de olyan agrárszakadt

látványt nyújt, hogy legszívesebben elbógná magát az ember. A nyúlirató pedig ott végződik, ahol a józan ész és az üres gyomor ül diadalt, a fortyogó bogrács mellett, s szegény Gazsi

már-már földadná elveit, ha legalább egyetlen falással kapna belőle. Nem kapott. Ideje utánanéznünk, a nevében is, hol lehet kapni nyúlpaprikást a városban.

N. I.

A hazáért harcoltak

Kétrészes, színes, szélesvásznú szovjet film. Mihail Solohov regényéből a forgatókönyvet írta és a filmet rendezte Szergej Bondarcsuk. Operatőr: Vagyim Juszov. Zenéjét szerezte: Vjacseszlav Ovcsinyikov. Főszereplők: Vaszilij Suksin, Szergej Bondarcsuk, Vjacseszlav Tyihonov, Jurij Nyikulin, Ivan Lapikov, Georgij Burkov, Nonna Mordjukova.

Mitől olyan megkapó, elgondolkodtató és önvizsgálatra készítő A hazáért harcoltak című új szovjet film? Miért emelkedik magasan azon filmek átlaga fölé, melyek a második világháború nemzedékek tudatában vissza-visszarezüldő hősiességét és retteneteit rögzíti celluloid szalagra? Lehet egyik oka, hogy nem győzelmeiről szól, hanem a háború legborzalmasabb éveinek, 1942-nek nyarát idézi, amikor a visszavonuló szovjet csapatok a megpróbáltatások legszörnyűbb poklát élték át. Lehet magyarázata, hogy a felmorsolt egykori tüzérségi zászlóalj megmaradt huszonhét emberének szinte emberfeletti négy napjának megpróbáltatásai megdöbbentik a nézőket. Az is lehet, hogy a lélektelenségükben is lenyűgöző, kimagasló mesterség-

beli tudással megteremtett csatajelenetek ragadnak magukkal. Am bizonyos vagyok abban, hogy a film legfőbb erénye, hogy a háború mikrokozmoszát vizsgálja, az első vonalban harcoló közkatonák lelkiállapotának tárja fel, tetteik, hősi cselekedeteik mozgatórugóira figyel.

Három katonát a huszonhétből erősebb emberi szálak kötnék össze. Lopahint, a bányász (a rendkívüli tehetségű Suksin formálja meg az emberi lélek kiapadhatatlan gazdagságával), Sztrelcovot, az agronómust (Tyihonov játssza) és Szvjagincevet, a kolhozkombájnoszt (Bondarcsuk alakítja). Elsősorban háromjuk más-más emberi alkotán, lelki beállítottságán, egymáshoz és bajtársakhoz fűződő viszonyukon elemzi a szülőhazáért harcoló, szenvedő, életét áldozó katonák árnyalt portréit.

A rendező Szergej Bondarcsuk a monumentális alkotások készítése során szerzett felkészültségét, epikus hajlamát nagyszerűen ötvözi a főhősök lelkiállapotának érzékletes, bensőséges rajzával. Ebben nagyszerű segítő társra akad az operatőr, Vagyim Juszov személyében.

T. L.

Kincskereső

„Születésem történet a múlt századnak szinte utolján, 1800-diki december első napján” — írja önleletrajzában Vörösmarty Mihály, akinek 175. születési évfordulóját Honszeretet című versével és az Irodalmi sétat rovatban megjelent esszéjével köszönti a Kincskereső decemberi száma. Az idei utolsó, háromlappalapszám sok érdekes olvasmányt ígér a téli szünetre a 10—14 éveseknek.

A telet, a karácsonyt, a tél örömeit idézi Ratkó József, Csóori Sándor, Weöres Sándor, Veress Miklós, Kormos István, Utassy József és Bella István költeménye, Horgas Béla Téli álom és Iszli Zoltán Nettó a hóban című elbeszélése. A versanyagot Tandori Dezső, Buda Ferenc, Pintér Lajos és Győr László művei teszik teljessé. Bolgár szerző, Nikolaj Hajtov Vizsga című izgalmas elbeszélése és a Kitanította meg futni a rőnszarvart? című jukagír népmese képviseli a külföldi irodalmat. A mai tizenévesek világába vezet el Nagy Katalin Kavicsból összehordot, lány című novellája.

Folytatódik a Mikrobi-sorozat. Ezúttal Botond-Bolcs György és László Endre írásának negyedik részét olvashatják a fiatalok.

József Attila Tél című verse került ezúttal a Pegazus órs naplójába. A Könyvek között rovat három új kettőt, a Háromszék népbálla-dák című gyűjteménnyel, Takács Gyula Egy flóbertpuska (története című regényével és a híres francia író), Vercors mesefüzérével, a Mesék borogatás közben című könyvvel ismerteti meg az olvasókat. József Attila Al-tató című költeménye áll a Testvérműzsák rovat közepontjában. Képzletünk mo-zijában megelevenedik a költemény ihlette rajzfilm, s megtalálhatjuk a Sebő Ferenc által megzenésített költemény kottáját is. Rejtőző neveket kell megtalálniuk azoknak, akik a Rejtvényfejtők klubja tagjainak érzik magukat. A Kincskereső decemberi számát szegedi grafikusművész, Papp György szép, fantáziát mozditó rajzai teszik színessé, élvezetessé.

egyensúlyozza ki a problémát és a megoldást, a lírát és a játékosságot, a bonyolultságot és az egyszerűséget. A vonósnegyes, amelynek minden tétele külön-külön remekmű, színekben, arnyatokban gazdag, logikusan tagolt előadásban szólalt meg. Egészen csodás hatást tett a kettősűgő és gyermekdal közt természetes otthonossággal röpdős utolsó tétel. A g-moll zongoranegyes Almásy László közreműködésével hangzott el Almásy kvalitásai közül az aprólékosan precíz, analitikus játékmódot emelném ki, valamint nem utolsósorban azt a magától értetődő biztonságot és alkalmazkodást, amely a vonósokkal való összjátékában megnyilvánult.

A műsort Schumann a-moll vonósnegyese zárta. Hiába hangzott azonban fel a mű a szünet után, még mindig olyan erős volt a Mozart-zene hatása, hogy Schumann romantikus lírája és lendülete csak a mű vége felé tudta teljesen magával ragadni a közönséget. Ez a megjegyzés azonban, ha a műsor szerkesztésre vonatkozik is, semmiképpen sem áll a Kodály vonósnegyes játékára. A négy művész kidolgozott összjátéka a Schumann-mű tartalmát is tökéletesen kifejezésre juttatta, különösen az utolsó tétel hatalmas száguldásában. Egészen ritkán zavarta az élvezetet egy-egy feltűnőbb fekvésváltás vagy pontatlan intonáció. Mindez azonban elhanyagolható amellet a minden részetre kiterjedő gondos munkáltság és érzékeny munkáltság mellett, amellyel a Kodály vonósnegyes ezt a szép koncertélményt nyújtotta.

Huszár Lajos

Vetélkedő a könyvről

A Somogyi Könyvtár móravárosi fiókkönyvtára irodalmi vetélkedőt rendezett. Az Olvasó Népet mozgalomban kapcsolódó versenyt a Jagarin általános iskolában tartották: két olajbányász szocialista brigád, a vasutas Kandó Kálmán, a Tömegcikk Ktsz Hámán Kati szocialista brigádja, valamint a Váci Mihály ifjúsági klub két csapata részvételével.

A versenyen mind a hat csapat bizonyította tudását. Legjobbnak mégis a Váci Mihály ifjúsági klub második csapata bizonyult. A második helyet a Kandó Kálmán szocialista brigád, a harmadikat az ifjúsági klub első csapata szerezte meg, jól „vizsgázott” a Móra Ferenc szocialista brigád is.